

SAYILARIN ÖTESİ: MALİ OLMAYAN RAPORLAMANIN YENİ DÜNYASI

Bundan sadece birkaç yıl önce yatırımcılar ve analistler bir kurumun finansal olmayan işleri hakkında oldukça az bilgiye sahipti. Artık bugün, kamuoyu mali tabloların kurumsal başarının yansımalarının sadece bir kısmını, o da sınırlı kısmını sunduğunu anlamıştır. IIA tarafından yayınlanan Sayıların Ötesi – Mali Olmayan Raporlamada İç Denetimin Rolü adlı bir raporda açıklandığı üzere, mali olmayan raporlama; geleneksel mali tabloların kapsamı dışındaki bir kurumun çevresel etki, çeşitlilik ve eşit fırsat gibi konularla ilgili faaliyetlerinin sayısal ve sayısal olmayan bilgilerini paylaşmaktadır. Mali Olmayan Raporlamanın bazı örneklerine bakarsak bütünleşik raporlama; kurumsal sosyal sorumluluk (KSS) raporu ve çevre, sosyal ve yönetim (ÇSY) raporlamasını görürüz. Mali Olmayan Raporlama, bir kuruma dahili paydaşlarının ve yatırımcıların karar verebilmelerini geliştirecek şekilde artan bir şeffaflık imkanı vermektedir.

Aktiflerden gelirler ve karlılık gibi geleneksel ölçüler genellikle takip ölçüleri iken, mali olmayan ölçüler gelecekteki başarıya dair göstergeleri işaret edebilirler. Dahası, Mali Olmayan Raporlama iyileşen mali sonuçlara götürebilir: "Harvard Business Review" in yayınlanan bir çalışmanın gösterdiğine göre, işyerleri mali olmayan ölçüleri benimserlerse ve bu ölçülerle mali sonuçlar arasında sebep-sonuç bağı kurarlarsa, ortalama olarak beş yıllık bir dönemde önemli ölçüde aktif karlılığı ve sermaye geridönüşü sağlayabilmektedirler.

Mali Olmayan Raporlamanın faydaları açıkken bunu etkili bir raporlama programıyla uygulamaya

almak karmaşık bir iştir. İdeal olanı, Mali Olmayan Raporlama kuruma özgü olarak yapılandırılmalı, ilgili dahili karar vericilerin kullanımına sunulmalı, önemli ve doğru bilgiyi yansıtmalı ve kurumun tamamını kapsayan bütünleşik bir kültüre ilham vermelidir. Üstelik, kuralların süratle dönüşmekte ve şirket yöneticilerinin ve direktörlerinin Mali Olmayan Raporlamanın zorunluluklarının ve beklentilerinin nasıl değiştiğini ve bu değişikliklerin kendi sorumluluklarını nasıl etkilediğini anlamaları önem taşımaktadır.

Kamuya Açıklama: Değişen Zorunluluklar, Değişen Beklentiler

Çok uluslu şirketler Mali Olmayan Raporlamanın bir dizi şartı ve pekçoğu çevresel ve sosyal konularla ilgili konularıyla karşı karşıya bulunmaktadır. 2013 yılında KPMG 45 ülkede kurumsal raporlama üzerine yapılmış bir anket sonucunu yayınladı. Bu ankete göre Avustralya, Brezilya, Çin, Fransa, Hindistan, Endonezya, Japonya, Meksika, Singapur ve Güney Afrika gibi ülkelerde Mali Olmayan raporlamanın en azından bir miktar görüntüsüne karşılık gelen 134

zorunlu ve 53 gönüllü politika bulunmaktadır.

O tarihten bu yana zorunlulukların sayısı giderek arttı ve daha da fazlası ufukta görülmektedir. Örneğin Avrupa Birliği'nde, Mali Olmayan Raporlama hakkında Avrupa Direktifi çok yakında pek çok kuruluşun çevre, sosyal ve çalışanlarla ilgili konularda, insan haklarına saygı ve yolsuzluk karşıtı ve rüşvet konularında mali olmayan bilgilerini açıklamalarını gerektirecektir. Her bir A.B. Üye Ülkesi aynı zamanda mali olmayan raporlarda yer alan bilgilerin bağımsız bir hizmet sağlayıcı tarafından güvence verilerek doğrulanmasını zorunlu tutabilir.

İç Raporlar

Mali olmayan konularda kamuya raporlama yapma ihtiyacı aşık, ancak iç mali olmayan raporlar da kurumsal yönetimde temel bir rol oynamaktadır. Basitçe ele alırsak, doğru ve iyi tasarlanmış bir Mali Olmayan Raporlama programı kurumun bir bütün olarak görüntüsünü ortaya koyabilir, bu suretle şirket kültürünün bütünsel düşünmeye sahip olmasına katkı yapar, yönetim kurulu üyelerinin, üst düzey yöneticilerin ve müdürlerin kurumdaki farklı bölümlerin birbirleriyle nasıl etkilediklerini saptamalarına yardımcı olur.

Dahası, bugünün iş ve düzenleme ortamında, kurumlar karar verirken mali bilgilerden daha fazla mali olmayan bilgileri dikkate almalıdır. Küresel Raporlama Girişimi Küresel Sürdürülebilirlik Standartları Kurulu'nun ve AICPA'nın Sürdürülebilirlik Güvence ve Danışma Görev Gücü'nün Başkanı olan Eric Hespenheide'ye göre "Kurumlar nereye bir tesis kurmaya veya yeni bir ürün geliştirmeye karar verirken bunun topluma olan etkisinden gittikçe daha fazla şekilde sorumlu tutuluyorlar...Mali Olmayan Raporlamadan gelen bilgi kurum içinde elde edilebilir ve karar vermeye faydalı olmalıdır."

Güvence İhtiyacı: İç Denetçiler, Dış Denetçiler ve Diğer Uzmanlar

Üst düzey yöneticilerin ve direktörlerin dönemsel olarak mali olmayan raporlara olan ihtiyaçları açıktır. Aldıkları bu raporlardaki bilgilerin doğru, tam ve zamanında hazır olacağından nasıl emin olacakları ise o kadar belirgin değildir. Kamuya açıklanan bilgilerle ilgili kurallar yargı çevresine göre değişmektedir. Yatırımcıların (ve pek çok yargı çevresinin zorunlu kıldığı) nasıl mali raporlarda dış

güvence bekliyorlarsa, aynı zamanda mali olmayan raporlamada da dış güvence sağlayıcılar için içine dahil etmek isteyebilirler. Ancak, sözkonusu özel güvence tipi değişebilir; güvenceyle ilgili tutarlı ve evrensel kılavuzlar mevcut değildir ve bugün itibarıyla pek çok Mali Olmayan Raporlama çok az veya hiç güvence gerektirmemektedir.

Bazı durumlarda, özellikle mali olmayan bilgilerin önemli bir mali bileşeni varsa, dış denetçilerden güvence istenebilir. Diğer durumlardaysa, örneğin çevre kirliliği kontrolü veya su temizliğinin değerlendirildiği beyanlarda mühendislerden veya konunun uzmanlarından kolaylıkla güvence alınabilir.

Pek çok durumda güvence almanın en verimli ve uygun maliyetli kaynağı kurumun iç denetim bölümü olabilir, çünkü kurumun değer oluşturan unsurlarıyla ilgili süreçleri ve iç kontrolleri derin olarak anlamış durumdadır. Uluslararası İç Denetim Mesleki Uygulama Standartlarına göre faaliyette bulunan, uygun kaynaklara sahip, bağımsız bir iç denetim bölümü, mali olmayan raporların amacına uygunluğu, güvenilirliği, zamanında hazır olması ve en önemlisi itibarlı olduğuna güvence verilmesine yardımcı olmak için iyi bir konumdadır.

Kuralları Yorumlamak: Şeffaflığa Karşılık Önemlilik

Çeşitli yeni Mali Olmayan Raporlama zorunlulukları olmakla birlikte, zorunlulukların nasıl yerine getirileceğine ilişkin protokoller halen geliştirilmektedir.

Hespenheide'ye göre "Hangi bilginin önemli olduğuna karar vermek bir zorluk olabilir...Önemlilik içinde bulunulan duruma çok bağlı bir kavram ve daha fazla bilgi her zaman daha iyi bilgi anlamına gelmeyebilir. Öncelikle neyin önemli olduğunu iyice kararlaştırmadan daha fazla göstergenin iyi olacağını varsaymak devasa bir yanlış anlama olabilir."

Örneğin bir imalat şirketinde, en önemli mali olmayan ölçü birimi hava kirliliği veya atık kontrolü gibi çevresel konuları içerebilir. Öte yandan, profesyonel bir hizmet firmasının hava kalitesine etkisi az olacak veya hiç olmayacaktır ancak cinsiyet eşitliği veya çeşitlilik üzerinde geniş etkisi olacaktır. Bundan dolayı, her kurum mali olmayan raporlarını kendi özel durumuna uyacak şekilde terzi işi yapmalıdır.

Bir dizi çeşitli mali olmayan konuya yeterince eğildiğine emin olmasına yardımcı olmak için, pek çok şirket dengeli puan tablosu yaklaşımı gibi mali olmayan ölçü çerçeveleri kullanmaktadır. Ancak her kurumun kendine özgü olması nedeniyle geniş bir kitleye uyan mükemmel bir mali olmayan çerçeve pek olası değildir. Bu çerçeveleri bir kurumun kendine özel ihtiyaçlarına uygun hale getirmek zaman ve çaba gerektirir, bununla birlikte bu şekilde davranmak anlamlı faydalar doğurabilir.

Bütünsel Bir Görüntü: İç Denetime Bakarsak

Başarılı bir Mali Olmayan Raporlama programı uygulamanın zorluklarına rağmen, şirketin kurulları ve denetim komitelerinin şirketlerine ve hissedarlarına karşı şirketlerinin ve faaliyetlerinin daha bütünsel bir görüntüsünü sunma ve mümkünse de kurumsal başarıyı geliştirme mecburiyetleri vardır. Kurumun lider kadrosu, bütün dış raporlamalardaki kurumsal yönetim ve güvencede iç denetim bölümünün oynadığı kritik role dönüp bakabilir.

Hızlı Anket Sorusu

İç denetim departmanınız kurumunuzda güvenilir Mali Olmayan Raporlamaya güvence oluşturma işinin ne kadar içindedir?

Cevaplamak için aşağıdaki sayfayı ziyaret ediniz ve diğerlerinin cevaplarını görünüz.
www.theiia.org/goto/quickpoll

Editörün notu: Bu makale ve eşliğindeki grafik IIA'nın Ekim 2015'te yayınlanan Global Perspectives and Insights: Sayıların Ötesi - İç Denetimin Mali Olmayan Raporlamadaki Rolü adlı raporundan uyarlanmıştır. Daha fazla bilgi için: <https://global.theiia.org/knowledge/Pages/Global-Perspectives-and-Insights.aspx>

İç Denetimin Mali Olmayan Raporlamadaki Rolü

İç denetim kurumun sistemleri ve süreçleriyle riskleri ve kontrolleri hakkında geniş bir görüşe sahiptir ve bu da onu kurumun mali olmayan raporlamaya yaklaşımında katkı verecek bir konuma getirmektedir. Şirket kurulları ve denetim komiteleri Mali Olmayan Raporlamanın kurumsal yönetişimini desteklemede, iç denetime en azından dört kritik rolü oynamada güvenebilirler:

- Bütünleşik düşünce için bir değişim vekili olmak. Mali Olmayan Raporlama süreçleri, liderlerin, özellikle amaçların ve stratejilerin kurumla hizalandığı bir "bütünleşik düşünce" kültüründe gerçek zamanlı, stratejik ticari kararları almalarına yardımcı olabilir. Yönetişimin, risk yönetiminin ve kontrollerin etkililiğine dair güvence veren rolüyle iç denetim, kurumdaki bütünleşik düşünceyi teşvik eden tavsiyelere odaklanabilir.
- Proje takımlarına katılmak. Mali olmayan verilerin kontrol çevresini genişletmeye dönük tavsiyelerde bulunmak benzeri planların ve çalışmaların uygulanmasında rehberlik etmek.
- Güvence sağlamak. İç denetim, mali olmayan raporların hazırlanması ve veri üreten süreçler hakkında güvence verebilir.
- Dış denetimle birlikte çalışmak. Pek çok kurum, Mali Olmayan Raporlamaya ilişkin güvence ve diğer hizmetleri temin ederken dış denetim şirketlerine ve diğer danışmanlara güvenmektedir. İç denetim bu hizmetlerin verimli, güvenilir mali uygun maliyetli şekilde yapıldığından emin olmak için dış denetimle birlikte çalışabilir.

IIA Hakkında

Institute of Internal Auditors (Uluslararası İç Denetçiler Enstitüsü) 190 ülkede 180.000 üyesi bulunan küresel bir mesleki birliktir. IIA, iç denetim mesleğinin savunucusu, uluslar arası standartların düzenleyicisi, baş araştırmacı ve eğiticisidir.
www.globaliia.org

Ücretsiz Abonelik

Ücretsiz abonelik için;

www.globaliia.org/Tone-at-the-Top sitesini ziyaret ediniz ya da +1-407-937-1111 numarasını arayınız.

Okuyucu Görüşleri

tone@theiia.org adresine görüş ve yorumlarınızı gönderiniz.

İçerik Danışma Kurulu

Üst yönetim ve yönetim kurullarındaki deneyimleriyle birlikte, aşağıda belirtiler saygıdeğer uzmanlar, bu yayının içeriğine doğrudan katkı sağlamaktadırlar.

Martin M. Coyne II
Michele J. Hooper

Nancy A. Eckl
Kenton J. Sicchitano

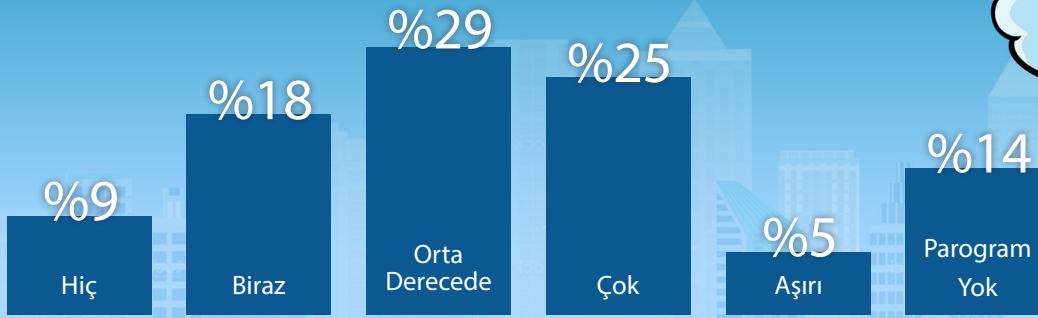
TONE
— at the —
TOP

NONPROFIT ORGANIZATION
U.S. POSTAGE
PAID
THE INSTITUTE OF
INTERNAL AUDITORS

247 Maitland Ave.
Altamonte Springs, FL 32701-4201 USA

Hızlı Anket Sonuçları:

Kurumunuzdaki ihbar programı kurumunuzu ve paydaşlarını korumada ne kadar etkilidir?

*328 cevap verene göredir. Kaynak: İç Denetçiler Enstitüsü'nün Tone at the Top Eylül/Ekim 2015 Anketi. Yuvarlama nedeniyle toplam %100 olmayabilir.

Uluslararası İç Denetçiler Enstitüsü'nün (Institute of Internal Auditors Inc., "IIA") Telif Hakkı © 2013 kesinlikle saklıdır. IIA isminin veya logosunun çoğaltılmasında ABD federal ticari marka tescil sembolü olan * kullanılacaktır. Bu materyalin hiçbir kısmı IIA tarafından öncesinde yazılı izin verilmeksizin çoğaltılamaz.

Değiştirildiği onaylanmadıkça tüm maddi yönlerden orijinali ile aynı olan bu çevirinin yayınlanması için telif hakkı sahibi olan Uluslararası İç Denetçiler Enstitüsü (Institute of Internal Auditors Inc., "IIA") 247 Maitland Avenue, Altamonte Springs, Florida 32701-4201, ABD isimli kurumdan izin alınmıştır. Bu belgenin hiçbir kısmı IIA tarafından öncesinde yazılı izin verilmeksizin çoğaltılamaz, bir geri alma sisteminde depolanamaz, veya hiçbir formda veya elektronik, mekanik, fotokopi, kaydetme veya başka bir şekilde hiçbir suretle aktarılamaz.

İşbu belge Türkiye İç Denetim Enstitüsü tarafından 18/01/2016 tarihinde çevrilmiştir.